

Despre orizontul unei noi paradigme: *Civilizația analfabetismului în limba română*

*Civilizația analfabetismului**, în original *The Civilization of Illiteracy*, a fost publicată pentru prima dată în 1997 la Dresden University Press. La aproape douăzeci de ani de la apariție, în prima ediție românească, apărută la Editura Spandugino grație muncii editorului Lavinia Spandonide și traducătorului Luana Stoica, lucrarea rămâne la fel de actuală, producând, într-o societate românească în care valorile civilizației au resimțit o ușoară întârziere, aceleași reacții ca cele stârnite la prima ediție, în limba engleză. Dacă luăm în considerație faptul că scrierea efectivă a cărții a început în 1983, viziunea autorului asupra noului pe cale să se producă nu poate decât să surprindă și mai mult. Despre această claritate în viziune s-au pronunțat personalități universale. De exemplu, această primă ediție românească este însoțită de cuvântul recent plecaților dintre noi (la începutul anului 2016) Umberto Eco și Solomon Marcus, două personalități enciclopedice și vizionare, coagulând direcții și tendințe în dezvoltarea câmpului științific al ultimelor decenii. Dar, ne avertizează autorul în prefața ediției românești, „Dacă evenimentele ultimilor 20-30 de ani v-au surprins, ceea ce urmează va depăși până și cadrul imaginației. Asta e promisiunea pe care pot s-o fac fără nicio ezitare.” (p.VI).

Autorul, Mihai Nadin, este brașovean prin origine și personalitate universală prin dimensiunea operei sale și prin parcursul complex al unei vieți/cariere unice: absolvent al Politehnicii bucureștene și al Facultății de Filozofie a Universității din București, cu un doctorat în estetică, ulterior absolvent de studii post-doctorale în logică, filozofie și teoria științei la München, a predat în România, Germania și Statele Unite la universități renumite (Stanford, California-Berkeley, Dallas), dezvoltându-se multidirecțional, rizomatic, dar focalizându-și interesul în ultimii ani pe sistemele de anticipare.

Civilizația analfabetismului nu a fost scrisă cu pretenția angajării discursive prin profeții fundamentate științifice, ci din nevoia unei revizuirii a condiției umane, în contextul unei dinamici a societății într-un ritm aiuritor. Așadar, lucrarea nu poate fi rezumată (așa cum sunt mulți cititori tentați, la prima lectură) la o previziune profană asupra unei civilizații care să ia locul alteia, nevoită să-și recunoască inadaptația, ci [e/reperezintă] mai degrabă rezultatul unei înțelegeri profunde a modului în care pașii noii civilizații se așază în firescul evoluției umanității. Fără inserții morale, fără regrete, fără nostalgii paseiste. O carte care, chiar dacă nu intenționează proiecția futuristă a *Șocului viitorului* lui Alvin Toffler sau *Megatendințele* lui John

Naisbitt, se situează în proximitatea firească a proiecției unui viitor probabil în confirmarea înțelegerii lui Marshall McLuhan a valorilor culturii: predominant orală până la revoluția industrială, apoi predominant scrisă, până la supremația fluxurilor informaționale, respectiv predominant vizuală în zilele noastre. O proiecție în reorganizarea epistemică pe care, probabil, nicio altă carte românească nu a reușit să o producă de la *Provocarea științei* a lui Solomon Marcus încoace. Oricum, ideile celor două mari spirite se întâlnesc și provocările axiomaticii, fizicii, medicinei, filosofiei, științei, energiei, științelor sociale, informației, limbajelor, istoriei, indicatorilor sociali, educației (programelor și manualelor școlare), matematicii, primesc răspuns, la nici 10 ani distanță în limba engleză, la aproape 30 de ani în limba română, prin provocarea limbajului în raport cu dezvoltările societății, pieței, sistemului de învățământ, cu angajările vizualului, cu excesele sexualității explicite, cu răspunsurile religiei, cu refundamentarea filosofică, cu nevoile artistice, cu noile angajamente ale politicii și ale puterii „hard” (până la reconfigurarea practicii războiului în zilele noastre), dar mai ales cu reconfigurarea comunicării. Rezultatul inadecvării omului croit în orizontul paradigmatic al civilizației scrisului, al civilizației alfabetismului forte, este o îndepărtare firească de proiecția după sistemele de valori valide în alt cadru și o configurare a unor noi sisteme de valori în orizontul așa-numitei paradigme a analfabetismului. Individul, incapabil să țină pasul cu evoluția tehnologiei, se adaptează unor cerințe minimale spre a se menține în jocul provocărilor, pierzând în raport cu coerența sistemelor de semne ale civilizației anterioare (a alfabetismului), fiind, totodată, incapabil să se înscrie în dinamica evoluției și așezărilor în noul orizont paradigmatic: „Analfabetismul despre care vorbește autorul, notează Mina-Maria Rusu, este de fapt un simptom al lumii moderne, derivat din rapide schimbări de paradigmă ontologică, în care asistăm la Propria noastră bagatelizare (îndepărtându-ne de noi înșine)”.

În acest orizont al schimbării, al configurării unui nou relief axiologic – instabil, deocamdată, în facere și așezare – *Civilizația analfabetismului* este o carte despre cantitatea uriașă de viitor înmagazinată în prezent. Nu o carte profetică. Ci doar una fundamentală. Uriașă. O lucrare care radiografiază prezentul încărcat de viitor și ne dă speranța în ceea ce privește configurarea sistemelor de valori ale noii paradigme.

*Mihai Nadin, *Civilizația analfabetismului*, traducere de Luana Stoica, Editura Spandugino, București, 2016